

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Dvořáka a soudců Mgr. et Mgr. Jaroslava Vávry a JUDr. Aleše Korejtky v právní věci

žalobce: **P. B.,**
zastoupen advokátem Mgr. Robinem Mlynářem
sídlem Teplého 2786, 530 02 Pardubice

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 01 Praha 2

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 3. 2018, č. j. MPSV-2018/48390-919

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Odměna ustanoveného advokáta Mgr. Robina Mlynáře se určuje částkou 2 600 Kč, která bude vyplacena z účtu Krajského soudu v Hradci Králové do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobce se včasnou žalobou a jejím pozdějším doplněním domáhal soudního přezkumu v záhlaví tohoto rozsudku označeného rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobce proti rozhodnutí Úřadu práce ČR – Krajská pobočka v Pardubicích (dále jen „*správní orgán I. stupně*“) ze dne 9. 1. 2018, č. j. 1199/2018/PAB. Tímto rozhodnutím *správní orgán I. stupně* nepřiznal dávku mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytných nákladů (dále jen „*dávka MOP*“) dle ust. § 36 a násl. zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi (dále jen „*zákon o pomoci v hmotné nouzi*“). Důvodem pro nepřiznání dávky MOP bylo zejména neumožnění provedení sociálního šetření.
2. Žalobce v žalobě a jejím doplnění uvedl, že zákon nestanoví direktivně orgánu veřejné správy povinnost nepřiznat nárok na vyplacení pomoci, jestliže žadatel o dávku nedal souhlas se vstupem do obydlí. Skutečnost, že žalobce nebyl přítomen u sociálního šetření, neměla ihned vést k zamítnutí žádosti. Správní orgán I. stupně měl především ve svém rozhodnutí uvést úvahy, na jejichž základě dospěl k závěru, že neumožnění sociálního šetření je *a priori* důvodem pro zamítnutí žádosti o přiznání dávky okamžité pomoci. Je třeba také vzít v potaz, že od doby převzetí výzvy správního orgánu I. stupně do doby sociálního šetření uběhlo 23 dní a během této doby mohl žalobce třeba i zapomenout, že se má sociální šetření uskutečnit v konkrétní den a čas. Navíc správní orgán I. stupně již žalobci následně nezaslal jakoukoliv výzvu ohledně jeho nepřítomnosti či náhradního termínu. Správní orgán naopak po tomto jednom neúspěšném pokusu o sociální šetření u žalobce zamítl jeho žádost bez jakýchkoliv bližších správních úvah. Napadené rozhodnutí tak považuje žalobce za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů a nezákonné pro nesprávnou aplikaci hmotného práva. Domáhá se proto jeho zrušení.
3. Žalovaný ve vyjádření k žalobě zrekapituloval životní situaci žalobce, popsal právní úpravu týkající se dávky MOP. Uvedl, že dávka MOP je nenárokovou dávkou a záleží na posouzení konkrétní situace jednotlivce a správním uvážení orgánu pomoci v hmotné nouzi, zda dávku přizná či nikoli. K samotné věci pak uvedl, že žalobce byl dne 23. 11. 2017 vyzván, aby dne 21. 12. 2017 umožnil sociální šetření za účelem ověření skutečností rozhodných pro nárok na dávku MOP. Žalobce si tuto výzvu převzal dne 28. 11. 2017. V určený den pak proběhlo neúspěšné šetření, z něhož byl pořízen záznam. V něm je mj. uvedeno, že žalobce nijak nereagoval na domovní zvonek ani klepání. Pověření pracovníci správního orgánu se žalobce pokoušeli kontaktovat telefonicky, avšak bezúspěšně. Žalobci byla před vydáním rozhodnutí dána možnost, aby se vyjádřil k podkladům rozhodnutí. Tuto však nevyužil. Námitka stran možného opomenutí termínu šetření v důsledku dlouhé doby mezi zasláním výzvy a šetřením v místě bydliště je rovněž irelevantní. Taková námitka nemá oporu ani v zákonu o pomoci v hmotné nouzi, ani ve správním řádu. Zákon o pomoci v hmotné nouzi pak dává správnímu orgánu možnost zamítavého rozhodnutí, neboť zákon neukládá správnímu orgánu povinnost opakovaně vyzývat ke splnění jeho povinností stanovených v zákonu o pomoci v hmotné nouzi. Co se týče posouzení stavu

hmotné nouze, z příjmu žalobce v rozhodném období je zřejmé, že tento převyšoval částku živobytí zvýšenou o přiměřené náklady na bydlení. Z uvedeného tak vyplývá, že žalobce není osobou v hmotné nouzi. Žalovaný rovněž neshledal odůvodněnost žalobcem požadovaných dávek, kdy na elektrokolo nelze pohlížet jako na nezbytný předmět dlouhodobé ochrany, termín vybavení domácnosti je příliš obecný a žalobce ho nekonkretizoval. Posouzení, zda je vhodné a důvodné poskytnout prostředky na nákup pračky a ledničky, lze jedině na základě sociálního šetření, které však žalobce neumožnil. Boty, bunda, kalhoty atd. je pak nutno zařadit do věcí základních životních potřeb, nikoli do nezbytných a odůvodněných nákladů dlouhodobé spotřeby. Na jejich úhradu pak žalobce s ohledem na jeho započitatelný příjem měl dostatek finančních prostředků. Žalovaný tedy na základě shora uvedeného setrval na svém rozhodnutí a žalobu navrhl zamítnout.

4. Soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů a podle skutkového a právního stavu v době rozhodování správního orgánu v souladu s ust. § 75 odst. 1 a 2 s.r.s.
5. Podle § 2 odst. 5 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi *„Za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby“*
6. Podle § 63 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi *„Pokud žadatel o dávku, příjemce dávky nebo osoba společně posuzovaná tím, že nedají souhlas se vstupem do obydlí, znemožní provedení sociálního šetření, popřípadě šetření v místě, k ověření skutečností rozhodných pro nárok na dávku nebo její výši, může jim být žádost o dávku zamítnuta nebo dávka odejmuta, popřípadě snížena její výše.“*
7. Ze správního spisu vyplývá, že žalobce dne 31. 7. 2017 požádal o dávku MOP. V tiskopisu „Žádost o mimořádnou okamžitou pomoc“ uvedl, že se nikoli z vlastní vinny dostal do tíživé zdravotní a sociální situace, čehož má být důkazem trestní příkaz č. j. X. Dávku MOP žalobce dle svých slov nezbytně potřebuje na *„elektrokolo, pračku, ledničku, vybavení domácnosti a na nákup strojení – boty, bunda, kalhoty, atd.“* Předpokládanou výši dávky MOP vyčíslil žalobce na 50 000 Kč. Z dokumentů přiložených k žádosti a rovněž z protokolu o ústním jednání vyplývá, že žalobce je rozvedený, žije sám v bytě o velikosti 89 m². Tento byl dříve v jeho výlučném vlastnictví, než ho žalobce na základě darovací smlouvy bezúplatně daroval ZOO Dvůr Králové nad Labem. Na základě této smlouvy má k předmětnému bytu zřízeno pouze věčné břemeno doživotního užívání. Náklady na bydlení činí 4 620 Kč. Jediným příjmem žalobce je invalidní důchod pro invaliditu III. stupně ve výši 12 395 Kč. Žalobci je z tohoto příjmu exekučně srážen dluh na výživném ke své dceři. V roce 2012 pak žalobce obdržel od České pojišťovny plnění ve výši 2 550 120 Kč (ztráta na výdělků po skončení pracovní neschopnosti, náklady léčení, aj.). Tuto částku dle svých slov rozdál všem zoologickým zahradám po Evropě, aby ji nezískal organizovaný zločin v nespravedlivých exekucích.
8. Ze správního spisu dále vyplývá, že správní orgán I. stupně rozhodnutím ze dne 30. 8. 2017 dávku MOP žalobci nepřiznal, neboť tento znemožnil provedení sociálního šetření. Vzhledem k tomu, že ve správním spise chyběl doklad o tom, že sociální šetření bylo

s žalobcem domluveno na konkrétní termín 25. 8. 2017, zrušil žalovaný rozhodnutí orgánu I. stupně a věc mu vrátil k novému projednání. V novém řízení byl žalobce výzvou ze dne 23. 11. 2017 informován o sociálním šetření dne 21. 12. 2017. Tuto výzvu si žalobce vyzvedl dne 28. 11. 2017. Žalobce však sociální šetření správnímu orgánu neumožnil. Ze shora uvedených důvodů tak správní orgán nepřiznal žalobci dávku MOP. Žalovaný rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil a odvolání žalobce zamítl.

9. V dané věci je třeba vyjít ze skutečnosti, že dávka MOP je dávkou nenárokovou, subsidiární. Je svým způsobem poslední záchrannou sítí systému sociální péče. Vzhledem k nenárokovosti dávky je třeba, aby správní orgány v rámci správní úvahy pečlivě posoudily majetkové a sociální poměry, jakož i příjmy žadatele. Informace o životní a sociální situaci žadatele pak správní orgán získává především prostřednictvím sociálního šetření. Ust. § 49 odst. 1 písm. a) ukládá žadateli povinnost osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, na její výši nebo výplatu. Žadatel o dávku MOP by tak měl poskytovat aktivní součinnost – v tomto případě tedy umožnit sociální šetření. Nutno dodat, že ne vždy je sociální šetření v bytě žadatele nezbytné, jak uvedl Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“) v rozsudku ze dne 19. 2. 2009, č. j. 3 Ads 133/2008-70. Jde o situace, kdy je možné skutečnosti ověřované sociálním šetřením prokázat i jiným důkazním prostředkem (např. úřední listinou), popřípadě mohou být tyto skutečnosti známy správnímu orgánu z předchozí úřední činnosti.
10. V případě žalobce má však krajský soud ve shodě se správními orgány za to, že sociální šetření bylo k prokázání nároku na dávku MOP nezbytné. Bylo totiž třeba ověřit, v jakém stavu je žalobcovo vybavení domácnosti, především ve vztahu k požadavku pračky a ledničky, na jejichž pořízení žalobce dávku MOP žádal. Důkazy k prokázání nároku na dávku MOP určenou na nákup těchto spotřebičů nemohl správní orgán obstarat jiným způsobem. Za dostatečný důkaz nelze považovat objednávkový list později dodaný k žádosti o dávku MOP na č. l. 26 správního spisu, dle kterého si žalobce objednal „*pračku Electrolux*“ a „*lednici Liebherr*“ s dodatkem, že „*modely budou specifikovány dle příspěvku*“. Taková listina neprokazuje důvodnost poskytnutí dávky MOP na zakoupení těchto spotřebičů.
11. Postup správního orgánu I. stupně před neúspěšným pokusem o sociální šetření v místě skutečného bydliště žalobce hodnotí soud jako zcela v souladu se zákonem, ustálenou judikaturou i koneckonců stanovisky Veřejného ochránce práv v oblasti dávek v hmotné nouzi. Sociální šetření může probíhat jak v předem sjednaném termínu, tak i neohlášeně. Sociální šetření je však třeba vždy provádět pouze se souhlasem žadatele o dávku (srov. ŠABATOVÁ, Anna a kol. Sborník stanovisek veřejného ochránce práv. *Dávky pomoci v hmotné nouzi*. Brno, 2017, Kancelář veřejného ochránce práv, s. 106 a násl.).
12. Jak již výše uvedeno, u žalobce se nejednalo o neohlášené sociální šetření. Termín sociálního šetření byl žalobci avizován výzvou, kterou si žalobce řádně převzal. V den převzetí výzvy zbývalo do termínu sociálního šetření 23 dní. Podle soudu nelze tuto vcelku dlouhou dobu vnímat negativně ve smyslu toho, že žalobce kvůli této prodlevě může na termín šetření zapomenout. Naopak, stanovení termínu sociálního šetření s takto

dostatečným časovým předstihem dalo žalobci možnost zajistit svou přítomnost v uvedený termín v místě bydliště. Tvzení, že mohl zapomenout, zůstalo ničím nepodloženo.

13. K námitce zástupce žalobce, že nepřítomnost žalobce na místě sociálního šetření mohla znamenat vyjádření konkludentního nesouhlasu se vstupem do svého obydlí, uvádí krajský soud následující. Ust. § 63 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi dává správnímu orgánu, v případě znemožnění provedení sociálního šetření ze strany žadatele o dávku, možnost žádost o tuto dávku mj. zamítnout. Ostatně o správnosti postupu správního orgánu, spočívajícího v zamítnutí žádosti o dávku poté, co žadatel znemožnil sociální šetření, svědčí i judikatura NSS. V rozsudku ze dne 23. 2. 2011, č. j. 6 Ads 127/2010-57 NSS uvedl, že *„zákonodárce jednoznačně stanovil možnost orgánů pomoci v hmotné nouzi v souvislosti s plněním úkolů podle zákona o pomoci v hmotné nouzi vstupovat do obydlí, v němž žijí žadatelé o dávku, s cílem provádět sociální šetření. V případě, že posuzované osoby nedají souhlas se vstupem do obydlí, může jim být žádost o dávku zamítnuta.“* Ať už tedy byla nepřítomnost žalobce v místě šetření konkludentním vyjádřením nesouhlasu se vstupem do obydlí nebo byl žalobce z jakéholi jiného důvodu mimo své bydliště, znemožnil tím sociální šetření a tím možnost řádného posouzení jeho majetkových a sociálních poměrů. Soud má za to, že v rozhodnutí správního orgánu I. stupně neabsentují úvahy, které tento vedly k nepřiznání dávky MOP. Jak již uvedeno shora, sociální šetření v bytě žalobce bylo zcela nezbytné k posouzení nároku na přiznání dávky na nákup žalobcem požadovaných předmětů (pračka, lednička). Žalovaný správně upozornil, že žalobce mohl po neúspěšném pokusu o sociální šetření možnost požádat o náhradní termín, před vydáním rozhodnutí mu byla dána možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí. Žalobce však se správním orgánem nikterak nekomunikoval, shora uvedené možnosti nevyužil. S ohledem na aktivitu žalobce spočívající v aktivním vedení nesčetných řízení před mnoha soudy po celé republice (podávání námitek podjatosti, reakce na výzvy soudu, doplnění žaloby), je tato jeho pasivita stěží pochopitelná.
14. I přesto, že bylo správnímu orgánu znemožněno provést sociální šetření a tím posoudit majetkovou a sociální situaci žalobce, prošetřil správní orgán žalobcovu příjmovou situaci. Na základě podrobně rozepsaného výpočtu na s. 3 rozhodnutí správního orgánu I. stupně dospěl k závěru, že žalobce nelze považovat za osobu v hmotné nouzi, neboť jeho započitatelné příjmy jsou vyšší než částka živobytí, tj. 3 410 Kč měsíčně. Žalovaný ve vyjádření k žalobě také správně uvedl, že výše dávky MOP nesmí v rámci kalendářního roku překročit desetinásobek životního minima jednotlivce, tj. 34 100 Kč. I kdyby tedy byla žalobci přiznána dávka MOP, nemohla by být poskytnuta v požadované výši 50 000 Kč.
15. Co se týče dalších předmětů, na jejichž pořízení žalobce žádal poskytnutí dávky MOP, ztotožňuje se krajský soud s tím, jak nárok na ně posoudily správní orgány. Správní orgán I. stupně i žalovaný uvedly, že elektrocolo nepovažují za nezbytný, základní předmět dlouhodobé potřeby. Soud s takovým názorem souhlasí. Zde je vhodné ještě doplnit, že onou nezbytností se má na mysli ta skutečnost, že se musí jednat o předměty, které jsou nutné k uspokojování základních životních potřeb žadatele. Takové předměty tedy musí být pro

žadatele z hlediska uspokojování základních životních potřeb nepostradatelné. Základnost daného předmětu pak znamená, že předmět má sloužit pouze k uspokojování základních životních potřeb žadatele – nemá sanovat jiné než základní životní potřeby. Elektrokolo jistě nelze považovat za nepostradatelný ani základní předmět. I ve zbývajících výše popsanych předmětech se soud ztotožňuje s názorem správních orgánů vyjádřeným v napadených rozhodnutích. V žádosti o dávku MOP žalobcem uvedené „vybavení domácnosti“ je příliš obecný termín. Pod pojmem vybavení domácnosti si lze představit celou řadu předmětů, z nichž jistě ne všechny splňují definici nezbytného, základního předmětu dlouhodobé potřeby. Žalobce měl možnost takový předmět blíže specifikovat. Správní orgán nebyl povinen domýšlet, co měl žalobce takto široce formulovaným pojmem na mysli. Navíc i přes příliš obecnou formulaci „vybavení domácnosti“ lze předpokládat, že k prokázání nároku na takový předmět (ať by jím bylo cokoli v domácnosti) by bylo opět nezbytné sociální šetření v bytě žalobce. Pokud jde o oblečení a obuv, správní orgán I. stupně konstatoval, že tyto předměty je třeba zahrnout do věcí základních životních potřeb, přičemž na ně má žalobce s ohledem na jeho započitatelný příjem dostatek finančních prostředků. K tomu soud dodává, že dávku MOP nelze poskytovat na obuv a oblečení, když tyto věci by si měla osoba v hmotné nouzi obstarat z příspěvku na živobytí. Výjimky lze připustit jen v odůvodněných případech (srov. rozsudek NSS ze dne 15. 5. 2013, č. j. 3 Ads 87/2012-39). Avšak vzhledem k tomu, že správní orgán I. stupně správně dospěl k závěru, že žalobce není osobou v hmotné nouzi, nemá shora uvedená úvaha v jeho případě význam.

16. V rámci řízení o přiznání dávky hmotné nouze je řádné posouzení majetkové a sociální situace žadatele, k čemuž slouží i sociální šetření, zcela legitimním požadavkem. Státní prostředky určené na pomoc v hmotné nouzi totiž nejsou neomezené. Je proto žádoucí, aby každý jednotlivý případ byl posuzován individuálně a maximálně pečlivě, aby bylo v nejvyšší možné míře vyloučeno poskytnutí této dávky těm, kteří ji objektivně nepotřebují. V projednávaném případě však žalobce správnímu orgánu I. stupně znemožnil sociální šetření. V důsledku toho nemohl správní orgán z objektivních příčin řádně posoudit nárok na přiznání dávky. Správní orgán tak nemohl jinak, než dávku MOP žalobci ze shora uvedených důvodů nepřiznat.
17. Soud v dané věci po přezkoumání námitek žalobce konstatuje, že žalobu nepovažuje za důvodnou a ztotožňuje se s napadeným rozhodnutím žalovaného, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobce. Soud žalobu proto jako nedůvodnou zamítl podle § 78 odst. 7 soudního řádu správního.
18. Nad rámec tohoto odůvodnění považuje soud za vhodné se vyjádřit k některým skutečnostem, které neměly přímý vliv na rozhodnutí ve věci, avšak s projednávanou věcí souvisí. Jedná se především o již zmíněné pojistné plnění v částce převyšující 2,5 mil. Kč, které žalobce obdržel v roce 2012, a které dle svých slov rozdal zoologickým zahradám po celé Evropě. Žalovaný ve svém prvním rozhodnutí ze dne 10. 11. 2017 uvedl, že pokud někdo v minulosti disponoval výraznými finančními prostředky a tyto následně např. daroval, vynaložil je na podnikání či s nimi naložil jakkoli jinak, nezakládá taková skutečnost důvod pro budoucí nepřiznání dávky hmotné nouze. Soud s tímto názorem v obecné rovině souhlasí a dodává, že ani v případě žalobce nelze učinit závěr o nepřiznání

dávky hmotné nouze jen proto, že v minulosti obdržel finanční částku daroval některým subjektům. Avšak přesto lze, bez vlivu na rozhodnutí, připustit názor, že se ze strany žalobce jednalo spíše o nepřilíš rozumné počínání. Žalobce si byl v době vyplacení pojistného plnění jistě dobře vědom svých zdravotních potíží, nákladů na léčení a s tím souvisejících problémů, ostatně pojistné plnění mu bylo vyplaceno zjednodušeně řečeno právě z těchto důvodů. Mohl tedy důvodně očekávat, že i v budoucnu bude v jeho případě zapotřebí, nad rámec běžných i mimořádných výdajů v domácnosti, vynakládat určité finanční prostředky v souvislosti s léčbou. Ve světle toho by se dalo očekávat, že si žalobce z poskytnutých peněžních prostředků vytvoří určitou rezervu namísto prokázaného dobrodiní ve formě darování celé sumy ve prospěch některých subjektů, jak tvrdil.

19. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl dle § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalovanému podle obsahu správního spisu nevznikly takové náklady soudního řízení, které by přesahovaly rámec běžné úřední činnosti.
20. Ustanovenému zástupci žalobce soud přiznal odměnu za dva úkony právní služby – převzetí věci a podání žaloby ve výši 2 x 1 000 Kč [§ 11 odst. 1 písm. a) a d) advokátního tarifu; k výši odměny za každý úkon právní služby viz § 9 odst. 2 a § 7 advokátního tarifu], k nimž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 2 x 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Celkem tedy odměna ustanoveného advokáta činí částku ve výši 2 600 Kč. Tato částka mu bude vyplacena do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu soudu.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Pardubice, 26. února 2020

JUDr. Jan Dvořák v. r.
předseda senátu